

PETRE, Adrian

Studii: licență, Academia de Poliție „A.I. Cuza”, București (1990-1994); curs postuniversitar, specializarea Științe penale, Universitatea București (1996); seminare organizate de către FBI (2003, 2004, 2005); Curs postuniversitar, specializarea „Drept comunitar european”, Universitatea București, (2004); masterat european de criminalistică, Universitatea Română de Știință și Artă „Gheorghe Cristea”, București (2005-2007); Curs formare, Completing the ADS Convert video/audio recorder technology program, Los Angeles (2007).

Activitate profesională: ofițer de informații, MAI – Departamentul de Informații și Protecție Internă (1994-2002); ofițer de poliție judiciară, DNA (2002-2003); ofițer de poliție judiciară șef Birou Tehnic, DNA (2003-2011); ofițer de poliție judiciară, DNA – Serviciul Teritorial Alba Iulia (2011-2014); specialist supraveghere tehnică, DIICOT – Structura Centrală (2014); ofițer de informații, MAI – Departamentul de Informații și Protecție Internă (din 2014).

Publicații: coautor, Poliția Judiciară, Buletinul Documentar al DNA (2004); autor, Înregistrările audio și audio-video, mijloace de probă în procesul penal (Ed. C.H. Beck, 2008); coautor, Manual de bune practici în investigarea infracțiunilor de corupție, Ministerul Public (2008); coautor, Înregistrările audio și audio-video, mijloace de probă în procesul penal (Ed. C.H. Beck, 2010).

TRIF, Valentin

Studii: licență, Facultatea de drept „Simion Bărnuțiu”, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu (1993-1997); masterat în științe penale și criminalistice Universitatea 1 Decembrie 1918 Alba-Iulia (2005); doctorand în cadrul Institutului de Cercetări Juridice din cadrul Academiei Române, specializarea drept procesual penal (din 2016).

Activitate profesională: consilier juridic în cadrul SC CHIMICA SA Orăștie, jud. Hunedara (1998-1999); procuror în cadrul Parchetului de pe lângă Judecătoria Aiud (1999-2004); procuror în cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul Alba (2004-2005); procuror în cadrul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Alba-Iulia (2005-2009); procuror în cadrul Direcției Naționale Anticorupție – Serviciul Teritorial Alba-Iulia (2009-2013); procuror în cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism – Structura Centrală (din 2013).

Publicații: articole publicate în reviste de specialitate: Examen teoretic asupra infracțiunii deturnarea licitațiilor publice; Diferențe între evaziunea fiscală legală (tax avoidance) și fraudă fiscală (tax evasion) incriminată ca infracțiune; Discuții cu privire la organul competent să dispună înlocuirea sau ridicarea parțială a măsurilor asigurătorii în faza urmăririi penale; Considerente de ordin științific și tehnic referitoare la expertizele audio-video.

Adrian Petre

Valentin Trif

Constatarea infracțiunilor de corupție



Editura C.H. Beck
București 2016



AVERTISMENT!

Având în vedere amploarea luată de fenomenul fotocopierii lucrărilor de specialitate, mai ales în domeniul Dreptului, atragem atenția că, potrivit art. 14 și 140 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, reproducerea operelor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe, dacă respectiva reproducere a fost efectuată fără autorizarea sau consimțământul titularului drepturilor recunoscute de legea menționată, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare sau cu amendă. Prin reproducere, conform legii, se înțelege realizarea, integrală sau parțială, a uneia ori a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloace și sub orice formă.

Nu vă faceți părtași la distrugerea cărții!

Editura C.H. Beck este acreditată CNATDCU și este considerată editură cu prestigiu recunoscut.

Constatarea infracțiunilor de corupție
Adrian Petre, Valentin Trif

Copyright © 2016 – Editura C.H. Beck

Toate drepturile rezervate Editurii C.H. Beck.

Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al Editurii C.H. Beck.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PETRE, ADRIAN

Constatarea infracțiunilor de corupție / Adrian Petre, Valentin Trif. -
București : Editura C.H. Beck, 2016
Conține bibliografie
Index
ISBN 978-606-18-0613-3

I. Trif, Valentin

328.185

Editura C.H. Beck

Str. Serg. Nuțu Ion nr. 2, sector 5, București

Tel.: 021 410.08.47; 021 410.08.09;

021 410.08.73; 021 410.08.46

Fax: 021 410.08.48

E-mail: comenzi@beck.ro

Redactor: Oana Dobrițescu
Tehnoredactor: Cătălin Mantu

Cuprins

Abrevieri..... IX

Argument..... XI

Capitolul I. Considerații generale privind noțiunea

și caracterizarea corupției și anticorupției..... I

Secțiunea 1. Definirea corupției I

Secțiunea a 2-a. Tiparul românesc al corupției
și anticorupției judiciare..... 4

Secțiunea a 3-a. Strategii guvernamentale 11

Capitolul II. Normativul penal privind prevenirea și

combaterea corupției..... 15

Secțiunea 1. Regimul juridic aplicabil faptelor de corupție.

Legea nr. 78/2000, legea cadru în materie 15

Secțiunea a 2-a. Infracțiunile de corupție 16

§1. Luarea de mită 16

§2. Darea de mită 28

§3. Infracțiunea de trafic de influență 32

§4. Infracțiunea de cumpărare de influență 37

Secțiunea a 3-a. Infracțiuni asimilate infracțiunilor
de corupție..... 39

Secțiunea a 4-a. Infracțiuni împotriva intereselor
financiare ale Uniunii Europene 50

Capitolul III. Sesizarea organelor judiciare cu atribuții în materia prevenirii și combaterii corupției.

Infracțiunea flagrantă 57

Secțiunea 1. Instituții cu atribuții în domeniul prevenirii
și combaterii corupției..... 57

Secțiunea a 2-a. Direcția Națională Anticorupție 58

§1. Atribuțiile Direcției Naționale Anticorupție..... 60

§2. Competența Direcției Naționale Anticorupție 61

Secțiunea a 3-a. Combaterea corupției în cadrul Ministerului Afacerilor Interne	63
Secțiunea a 4-a. Alte instituții cu atribuții privind prevenirea sau combaterea infracțiunilor	65
Secțiunea a 5-a. Mijloacele de sesizare. Reglementarea legală	67
Secțiunea a 6-a. Noțiunea de infracțiune flagrantă	71
§1. Constatarea infracțiunii flagrante, modalitate de sesizare a organelor de urmărire penală	74
§2. Necesitatea unei reglementări derogatorii de la dreptul comun în cazul infracțiunilor flagrante	79
§3. Delimitarea noțiunilor de flagranță, zvon public și notorietate publică	80
§4. Aplicarea metodelor speciale de cercetare anterior constatării stării de flagranță	82
4.1. Mandatul de supraveghere tehnică	82
4.2. Investigatorii sub acoperire	88
4.3. Incidența practicii CEDO în materia constatării infracțiunilor flagrante de corupție	102
Capitolul IV. Constatarea infracțiunii flagrante de corupție	112
Secțiunea 1. Particularitățile constatării în cazul infracțiunilor de corupție	112
§1. Activitățile preliminare constatării infracțiunii flagrante	115
§2. Aprecierea oportunității și necesității constatării infracțiunii flagrante	116
§3. Obligatorietatea sesizării Direcției Naționale Anticorupție sau a parchetului de pe lângă tribunal – mecanism de combatere și prevenire a corupției	116
§4. Sesizarea Direcției Naționale Anticorupție	117
§5. Cunoașterea unor date despre făptuitor și activitatea pe care o desfășoară	118
§6. Realizarea capcanelor tehnice criminalistice	119
§7. Realizarea interceptării și înregistrării convorbirilor și comunicărilor	128

§8. Stabilirea efectivelor care vor acționa, a dotării și a rolului fiecărui participant	137
§9. Stabilirea modului acțiune	140
Secțiunea a 2-a. Activitățile ce se întreprind în cadrul constatării infracțiunii flagrante	141
§1. Stabilirea activității ilicite desfășurate în momentul constatării	142
§2. Prezentarea calității și luarea măsurilor pentru întreruperea activității ilicite	142
§3. Acordarea primului ajutor persoanelor vătămate	143
§4. Identificarea făptuitorului	143
§5. Efectuarea percheziției corporale, a percheziției și luarea măsurilor cu privire la infractor și la urmele, obiectele, valorile, înscrisurile descoperite	144
§6. Cercetarea la fața locului și fixarea rezultatelor constatării infracțiunii flagrante	149
§7. Principalele erori întâlnite în activitatea practică	153
Studiu de caz	
Constatarea infracțiunii flagrante în cauza „P”	156
Anexa nr. 1. Convorbirile telefonice purtate de martorul B.N.G. și P.F. în ziua constatării infracțiunii flagrante	162
Anexa nr. 2. Conținutul biletelor manuscrise la data de 18 octombrie 2002 de făptuitor și martorul P.I.	166
Anexa nr. 3. Termenii folosiți de făptuitor și martorii B.N.G. sau P.I. și semnificația acestora	171
Anexa nr. 4. Schema amplasării membrilor echipei de cercetare	172
Studiu de caz	
Constatarea infracțiunii în cauza „L.I.”	173
Anexa nr. 5. Inventarul măsurilor de contracarare a unor eventuale activități de supraveghere tehnică	187
Anexa nr. 6. Termenii folosiți de fostul magistrat L.I., intermediarul S.T.M., denunțatorul M.Ș. și semnificația acestora	189
Bibliografie	191
Index alfabetic	197

X

Constatarea infracțiunilor de corupție

I.C.C.J.	- Înalta Curte de Casație și Justiție
<i>infra</i>	- dedesubt, mai jos, mai departe
loc. cit.	- <i>locus citatum</i> , locul citat
M.Of.	- Monitorul Oficial
MAI	- Ministerul Administrației și Internelor
MCV	- Mecanismul de Cooperare și Verificare
MJ	- Ministerul Justiției
<i>n.n.</i>	- nota noastră
nr.	- numărul
O.U.G.	- Ordonanța de urgență a Guvernului
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
op. cit.	- <i>opus citatum</i> , lucrarea citată
p.	- pagina
parag.	- paragraf
pct.	- punctul
PICCJ	- Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție
SNA	- Strategia națională anticorupție
<i>supra</i>	- deasupra, mai sus, înainte
ș.a.	- și altele (și alții)
Trib.	- tribunal
Trib. Suprem	- Tribunalul Suprem
U.V.	- raze ultraviolete
UE	- Uniunea Europeană
vol.	- volum(ul)
www	- World Wide Web

Argument

Reorganizarea și restructurarea societății românești în perioada de tranziție a fost marcată de lipsa de experiență a instituțiilor statului în adoptarea mijloacelor și metodelor adecvate de implementare a economiei de piață și promovarea valorilor democratice, fapt ce a generat și unele fenomene negative, unul dintre acestea fiind evoluția permanentă și necontrolată a faptelor de corupție.

Așa cum se va vedea în rândurile ce urmează, obsesia acumulării cu orice preț a unor valori materiale, tendința amplificată de frustrările perioadei anterioare evenimentelor din decembrie 1989, a cuprins o bună parte a membrilor societății, detașându-se cu predilecție elementele pentru fapte infracționale îndeosebi din domeniile financiar-bancar, comercial și judiciar.

Cadrul legal permisiv, inadecvat și uneori desuet în raport cu recrudescența infracțională autohtonă ori de sorginte externă a amplificat și dezvoltat impactul corupției în societatea românească.

Pe de altă parte, a crescut interesul elementelor cu preocupări infracționale de a diversifica mijloacele și metodele de comitere a faptelor ilegale, precum și de asigurare a protecției față de astfel de preocupări, prin coruperea și compromiterea funcționarilor din instituțiile statului cu atribuții de prevenire, descoperire, combatere și tragere la răspundere penală.

Unul dintre cele mai sigure mijloace de combatere a faptelor de corupție, aflat la îndemâna organelor judiciare, este tocmai constatarea infracțiunilor flagrante.

În ultimul timp, corupția a constituit un subiect predilect, atât al literaturii de specialitate, cât și al mijloacelor media.

Din perspectiva studiilor realizate de actorii implicați în vastul proces strategic de prevenire și combatere, corupția a fost înfățișată mai ales ca un fenomen căruia societatea i se poate împotrivi pe termen mediu folosind rezultatele studiilor sociologice, criminolo-

gice ori de penologie. În acest context, tratarea științifică a transpunerii acestora în practică a ocupat un loc secund în gândirea juridică recentă.

Fiind o activitate esențialmente criminalistică destinată combaterii corupției, constatarea faptelor de acest gen, prin ecoul repercutat în mediile profesionale din rândul cărora provine făptuitorul, capătă valențe de mijloc de prevenire.

Cititorul neavizat al tratatelor și manualelor de tactică criminalistică poate deduce că, în cazul constatării faptelor de corupție, aplicarea celor câtorva principii generale este suficientă, însă diversitatea situațiilor întâlnite în activitatea practică – de la erori la metode imaginative de surprindere ce și-au dovedit succesul – justifică, pe deplin, tratarea exhaustivă a subiectului.

Cum metodele de luptă împotriva corupției evoluează, atât pe măsura evoluției rețetelor infracționale, cât și în raport de evoluția mijloacelor tehnice, lucrarea se dorește un pas înainte în opera de cercetare a acestei problematici complexe.

Capitolul I

Considerații generale privind noțiunea și caracterizarea corupției și anticorupției

Secțiunea 1. Definirea corupției

În sens larg, *corupția reprezintă utilizarea abuzivă a puterii publice în scopul obținerii pentru sine sau pentru alții a unor foloase necuvenite.*

În literatura de specialitate¹, corupția a fost individualizată sub următoarele forme:

- a) abuzul de putere în exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- b) fraudă (înșelăciunea și prejudicierea unei alte persoane sau entități);
- c) utilizarea fondurilor ilicite în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;
- d) favoritismul;
- e) instituirea unui mecanism arbitrar de exercitare a puterii în domeniul privatizării sau al achizițiilor publice;
- f) conflictul de interese (prin angajarea în tranzacții sau dobândirea unei poziții ori a unui interes comercial care nu este compatibil cu rolul și îndatoririle oficiale)².

¹ A se vedea R.M. Stănoiu, *Tranziția și criminalitatea*, Ed. Oscar Print, București, 1994, p. 185; I. Dorinica, D. Banciu, S.M. Rădulescu, *Corupția în România – Realitate și percepție socială*, Ed. Lumina Lex, București, 2005, p. 13; D. Ciuncan, *Studiu privind cauzele care generează și condițiile care favorizează corupția*, București, 2004, p. 4.

² Formele corupției au fost incluse pentru prima dată într-un act normativ în anul 2001 în cuprinsul H.G. nr. 1065/2001 privind aprobarea Programului național de prevenire a corupției și a Planului național de acțiune împotriva corupției (M.Of. nr. 728 din 15 noiembrie 2001).

Grupul Multidisciplinar privind Corupția (GMC), înființat în anul 1994 de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, a adoptat provizoriu următoarea definiție: „Corupția cu care are legătură GMC cuprinde comisioanele oculte și toate celelalte demersuri care implică persoane investite cu funcții publice sau private, care și-au încălcat obligațiile care decurg din calitatea lor de funcționar public, de angajat privat, de agent independent sau dintr-o altă relație de acest gen, în vederea obținerii de avantaje ilicite, indiferent de ce natură, pentru ele însele sau pentru alții”. Mai apoi, în Convenția civilă privind corupția s-a arătat că prin corupție se înțelege „faptul de a solicita, de a oferi, de a da sau de a accepta, direct ori indirect, un comision ilicit sau un alt avantaj necuvenit ori promisiunea unui astfel de avantaj necuvenit care afectează exercițiul normal al unei funcțiuni sau comportamentul cerut beneficiarului comisionului ilicit sau avantajului necuvenit ori promisiunii unui astfel de avantaj necuvenit” (art. 2).

Convenția penală a Consiliului Europei privind corupția, adoptată la Strasbourg la data de 27 ianuarie 1999¹, definește corupția în cele două modalități de săvârșire:

a) corupția activă – promisiunea, oferirea sau darea, cu intenție, de orice persoană, direct sau indirect, a oricărui folos necuvenit, către un funcționar, pentru sine sau pentru altul, în vederea îndeplinirii sau abținerii de la a îndeplini un act în exercițiul funcțiilor sale;

b) corupția pasivă – solicitarea ori primirea, cu intenție, de către un funcționar public, direct sau indirect, a unui folos necuvenit, pentru sine ori pentru altul, sau acceptarea unei oferte sau promisiuni a unui astfel de folos, în vederea îndeplinirii sau abținerii de la a îndeplini un act în exercițiul funcțiilor sale².

¹ Convenția a fost ratificată de România prin Legea nr. 27/2002 (M.Of. nr. 65 din 30 ianuarie 2002).

² Noțiunile de corupție activă, respectiv pasivă au fost des uzitate în doctrina penală de la începutul secolului XX. A se vedea *F. von Liszt, Traité de Droit Pénal Allemand, Tome II, Partie Speciale*, M. Giard & M. Brierre, Paris, 1913, p. 434-436. În același sens, a se vedea *F. Goyet, Précis de Droit Pénal Spécial (Étude des infractions prévues par le Code Pénal)*, Recueil Sirey, Paris, 1925, p. 32-39.

Potrivit Convenției, corupția privește atât sectorul public, cât și pe cel privat¹, iar faptele de corupție pot fi săvârșite de funcționari publici naționali și străini, parlamentari naționali², străini sau ai adunărilor parlamentare internaționale, funcționari internaționali, precum și de persoane care reprezintă organizații internaționale.

Corupția a mai fost definită în cadrul Strategiei Naționale Anticorupție (SNA) 2005-2007, realizată de Ministerul Justiției (în continuare MJ) ca fiind:

a) devierea sistematică de la principiile de imparțialitate și echitate care trebuie să stea la baza funcționării administrației publice, și care presupun ca bunurile publice să fie distribuite în mod universal, echitabil și egal;

b) substituirea lor cu practici care conduc la atribuirea către unii indivizi sau grupuri a unei părți disproporționate a bunurilor publice în raport cu contribuția lor.

Prin urmare, în viziunea MJ, actele de corupție constau în demersuri care lezează distribuția universală și echitabilă a bunurilor publice cu scopul de a aduce profit unor persoane sau grupuri³.

¹ În noul Cod penal au fost incriminate distinct faptele de corupție în domeniul privat prin normele cuprinse în art. 308 C.pen.

² În acest sens, a se vedea *Y. Meny, Corruption et systèmes politiques: déterminismes ou opportunités*, în *Pratiques et contrôles de la corruption*, Ed. AEF, Paris, 1997, p. 91 și urm.

³ A se vedea, Ministerul Justiției, *Strategia Națională Anticorupție 2005-2007*. Recent, după ce a fost supusă dezbaterii publice, prin H.G. nr. 583/2016, publicată în M.Of. nr.644 din 23 august 2016, s-a aprobat Strategia națională anticorupție pe perioada 2016-2020, noua strategie propunând instituțiilor publice și societății, în general, o schimbare de paradigmă, prin accentul pus pe măsurile de prevenție și educație, pentru a preîntâmpina faptele de corupție. (<http://www.just.ro/ministerul-justitiei-supune-dezbaterii-publice-proiectul-strategiei-nationale-anticoruptie-sna-2016-2020/>) consultat la 12 septembrie 2016.